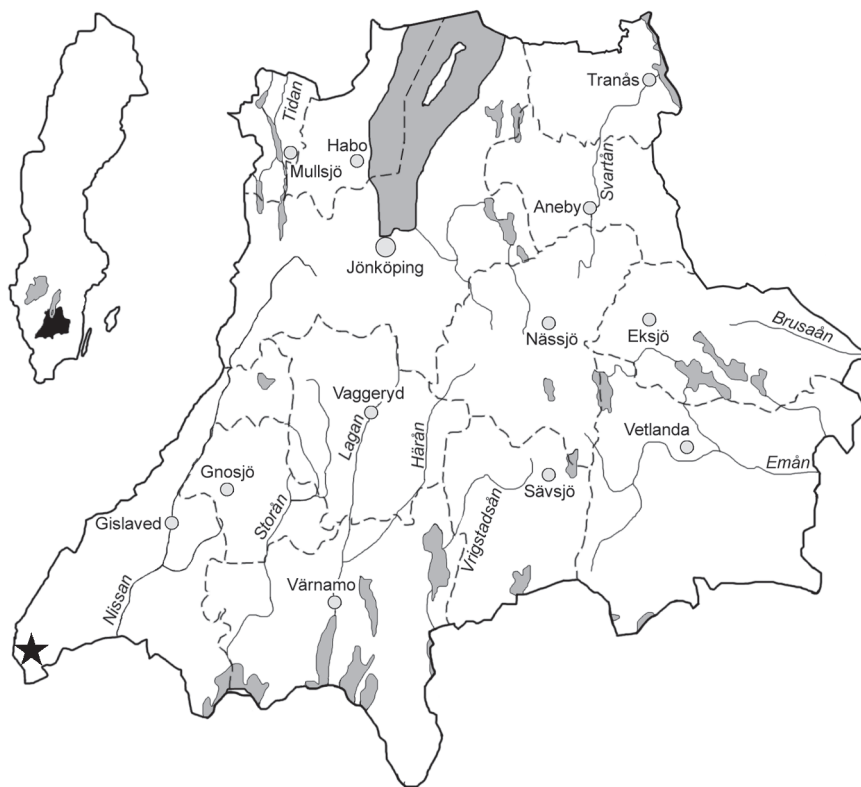

Gryteryds kyrkogård

Antikvarisk medverkan i samband med
ny askgravlund
Gryteryds socken i Gislaveds kommun,
Jönköpings län, Växjö stift

Rapport och foto: Anders Franzén
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2014

JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM

ANTIKVARISK MEDVERKAN

1. ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Antikvarisk kontrollant Anders Franzén	Rapportförfattare Anders Franzén	Dnr. 97/10	Lst./Kommun dnr. 433-201-10	Slutbesiktning utförd 31 maj 2013
Fastighetsbeteckning/Populärnamn Gryteryds kyrkogård		Beslut enligt ☒ Lagen om kulturminnen m.m. ☐ Förordningen om bidrag till kulturmiljövård ☐ Plan- och bygglagen		
Län Jönköpings	Kommun Gislaved			
Stadsdel/Trakt	Socken/Församling Gryteryd	Fastighetsägare/Adressuppgifter Burseryds kyrkoliga samfällighet Kyrkvägen 19 330 26 BURSERYD		
Ekonomisk karta Gryteryd 5C 6h	Koordinat x 6332.70	Koordinat y 1338.40		

2. BAKGRUND (bakgrundsbeskrivning, historik)

Gryteryds kyrkogård har medeltida ursprung. Sedan åtminstone 1800-talet omgärdas den äldre kyrkogårdsdelen av en stenmur. På 1910-talet utvidgades kyrkogården mot väster med en lägre liggande del. Under 1900-talets första hälft var det vanligt med grusbelagda gravplatser, men detta skick var inte tillåtet efter 1949. I dag dominerar därför gräset.

Ytterligare en utvidgning mot väster gjordes 1971 efter ritningar av ingenjör Lars-Gunnar Lindstén, Hyltebruk. Inte heller på denna del tilläts gravramar och grusbäddar.

Kyrkogården har således genomgått en liknande utveckling som många andra kyrkogårdar efter andra världskriget, d.v.s. gravramar, häckar och grusningar har avlägsnats och äldre stenar har ställts upp utefter bogårdsmuren. Kyrkogårdens äldre delar omfattar flera gamla, högresta gravvårdar.

Det aktuella förslaget till askgravlund har gestaltats 2009 av arkitekt Lars Redegard, Kalv, vilken dock inte medverkat i genomförandeprocessen.

3. ÅTGÄRD

Period/år	Arkitekt	Entreprenör/Hantverkare	Byggherre
2010	Lars Redegard, Kalv	Egen regi	Burseryds kyrkliga samfällighet
Berörd byggnadsdel	Tillstånd före renovering	Vidtagna åtgärder (med angivande av material, metoder, avvikelser från program)	
Den ursprungliga kyrkogårdens sydöstra hörn (se karta i bilaga 1).	Den äldre kyrkogården i Gryteryd har bevarat karaktären från förra sekelskiftet med stående äldre gravvårdar. Tyvärr har dock uttrycket slätats ut genom rationaliseringar med igenlagda grusgravar och asfalterat gångsystem. Kyrkogården omgärdas av en bogårdsmur i kallmurad fältsten. Det sydvästra kvarteret har kistgravvårdar av blandad ålder, orienterade i nord-sydlig riktning. Den östra hälften av kvarteret är idag outnyttjat bortsett från några enstaka urngravar i söder. Längs kyrkogårdsmuren i öster finns ett antal <i>snöbärsbuskar</i> .	Den nya askgravlundan anlades i kyrkogård sydöstra hörn, varpå kyrkogårdsmuren att ge plastbildningen dess bakre avgränsning. Den gestaltades enligt ritningsförslag upprättat av arkitekt Lars Redegard, Kalv, daterat 2009-11-11 (se bilaga 1). En rabatt med ellipsisk planform anlades innerst i hörnet. Ett träkors fanns initialt med som blickfång med slopades för att ge platsen en ur religiös synpunkt mer neutral funktion (framtoning). Rabatten avgränsades med kantsten av råkilad granit i enmeterslängder. Kring rabatten anlades en grusbelagd yta, med två gjutjärnsbänkar av modell 5900, Norrahammars bruk AB. Marken hårdgjordes här med stenmjöl samt belades med singel. Denna yta utökades något jämfört med förslaget för att skapa en öppnare och rymligare plats. Detta förstärktes ytterligare genom att bänkarna vinklades ut något mer från muren än vad förslaget angav. Bakom bänkarna planterade en häck av ädelthuja, för att skapa avskildhet. Från befintlig öst-västlig gång, anläggs en ny gång med glest placerade oregelbundna granitplattor. Arkitektens avsikt har här varit att	

		ge besökaren en tydlig anvisning till askgravlunden samtidigt som platsen ges en egen karaktär som urskiljer sig från övriga jordningsområdet. Granit av samma gråa kulör valdes till såväl kantsten som gångplattor (leverantör S:t Eriks AB). Rabatten planterades med röd slottsros, krypen och gulbärgig pelarlönn. Här placerades även en vas- och ljusbärare av modell Limhamn (Gravlyktan AB, Asarum). Kvartersytan öster om den nya granitgången kom att fungera som jordningsområde till askgravlunden. Befintliga buskar intill muren togs bort för att lämna utrymme för framtida namnskyltar. Den idag närliggande urngraven, strax väster om askgravlunden togs bort.
--	--	---

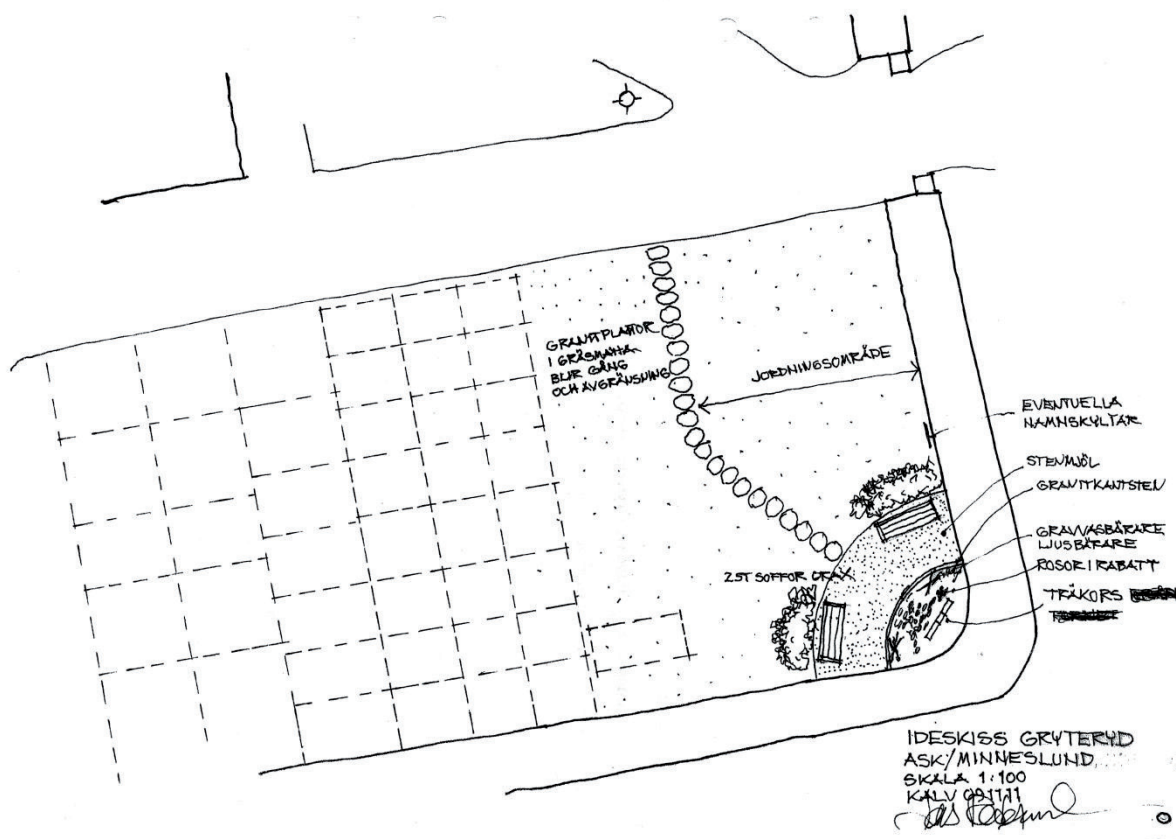
4. KOMMENTARER (erfarenheter, kritisk granskning)

5. BYGGNADSHISTORISKA RÖN / HISTORISKA RÖN (nya upptäckter, datering, ev. kommande publikation)

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv

Datum: 20 januari 2014 *Anders Franzén*

BILAGA 1. Kartöversikt (aktuell kyrkogårdskarta) och ritningsförslag, Lars Redegård 2009-12-27

BILAGA 2. FOTO

Platsen för den tänkta askgravlunden inför arbetena. Foto: J. Haas.

Den nya askgravlunden vid slutbesiktningen.

Den nya askgravlunden med namnstenen vid slutbesiktningen.

Byggnadsvårdsrapport 2014:7
JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM